

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2553/

00170

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	28 ส.ย. 2552	19	6557	5

Song of
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๑

กู๋ผียักษ์...กู๋โบราณ

เมืองลำพูน

ผียักษ์ เป็นโบราณสถานที่สำคัญมีอายุเก่าแก่หลายร้อยปี
ของเมืองลำพูน กู๋แห่งนี้มีชื่อเรียกตามภาษาชาวบ้านว่า

“กู๋สิงห์ทอง”

ตามประวัติศาสตร์ไม่มีรายละเอียดความเป็นมาของกู๋แห่งนี้
แต่จากรายงานการสำรวจโบราณสถานของกรมศิลปากรเมื่อปี พ.ศ.
.2540 ทำให้ทราบว่า กู๋ผียักษ์หรือกู๋สิงห์ทองแห่งนี้มีอายุเก่าแก่กว่า
การเข้ามาตั้งหลักแหล่งของชาวยองเมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ 24 อย่าง
แน่นอน โดยในรายงานดังกล่าวได้มีกล่าวถึง
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม สันนิษฐาน ได้ว่า
กู๋แห่งนี้มีลักษณะเป็นมณฑปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส
กว้างประมาณ 3 เมตร มีฐานปัทม์ลูกแก้ว
รองรับเรือนธาตุ ทั้งฐานปัทม์และส่วนเรือน
ธาตุมีลักษณะยื่นเก็จออกมาหนึ่งชั้น ในส่วน

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	28 ส.ย. 2552	19	6557	5

ยื่นเก็จของเรือนธาตุยังมีซุ้มประกอบด้านละหนึ่งซุ้ม ก่อซุ้มแบบสัน
เหลี่ยมเฉพาะซุ้มด้านทิศตะวันออกเป็นซุ้มจระนำเข้าไปภายในกุได้
ซึ่งปรากฏร่องรอยว่าเดิมคงมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ภายใน ทว่า
ปัจจุบันมีการลักลอบขุดค้นลึกลงไป

จากหลักฐานทางสถาปัตยกรรมและลวดลายปูนปั้นที่ยังพอ
ปรากฏให้เห็นอยู่ นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าน่าจะมีอายุอยู่ระหว่าง
ช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 มาจนถึงราวต้นพุทธศตวรรษที่ 22 นอกจากนี้
นั้นกุฎีก็ยังยั้งมีโครงสร้างของซุ้มที่สัมพันธ์กับสถาปัตยกรรมสกุลช่าง
เชียงแสนเป็นอันมาก เห็นได้ชัดจากเสารับซุ้มซึ่งมีแต่บัวหัวเสา ไม่มี
บัวโคนเสามีลักษณะคล้ายกับเจดีย์วัดป่าสัก อ.เชียงแสนและเจดีย์วัด

อุมโถทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของกำแพงเมืองเชียงใหม่อีกด้วย

ความสำคัญของกุฎียักษ์ บ้านแม่สารบ้านตอง อ.เมือง
จ.ลำพูน เป็นโบราณสถานที่มีมาก่อนการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาว
ยองเมื่อราวปี พ.ศ.2348 จากการศึกษาลักษณะทางสถาปัตยกรรม
และงานปูนปั้น ซึ่งพัฒนาการสืบต่อมาจากเจดีย์วัดป่าสัก อ.เชียงแสน
จ.เชียงใหม่ นั้น อาจสรุปได้ว่า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	28 ส.ย. 2552	19	6557	5

กุฎีรักษ์ หรือ กุฏิหัดอง นี้ น่าจะเป็นกลุ่มโบราณสถานที่ได้รับอิทธิพลศิลปะสกุลช่างเชียงแสน ในราวครึ่งแรกของพุทธศตวรรษที่ 20 ก่อนที่บทบาทของศิลปะเชียงใหม่สมัยพญาติโลกราชจะรุ่งเรืองขึ้นมาแทน นอกจากนั้นในแง่ประวัติศาสตร์สังคม ทั้งเจดีย์วัดป่าสัก วัดอุ้มโฮและกุฎีรักษ์ยังอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่มีพระสงฆ์จาก

เชียงแสนเข้ามาศึกษาในสำนักวัดสวนดอกจากการอุปถัมภ์ของพญาเกีนา และได้สร้างวัดตามลักษณะสกุลช่างเชียงแสนขึ้นในระยะนั้น เพราะนับตั้งแต่ยุครุ่งเรืองของศิลปกรรมสกุลช่างเชียงใหม่คือสมัยพญาติโลกราชสืบต่อลงมาถึงคราวเสียเมืองให้แก่พม่าในปี พ.ศ.2101 ก็ไม่ปรากฏสถาปัตยกรรมแบบสกุลช่างเชียงแสนในเขตอาณาจักรเชียงใหม่ ลำพูนอีกเลย

อย่างไรก็ตาม กุฎีรักษ์ยังอาจบอกเล่าเรื่องราวในอดีตที่มีความเกี่ยวข้องกับการแพร่ขยายของอาณาจักรล้านนาในอดีตได้

เอกสารประกอบ

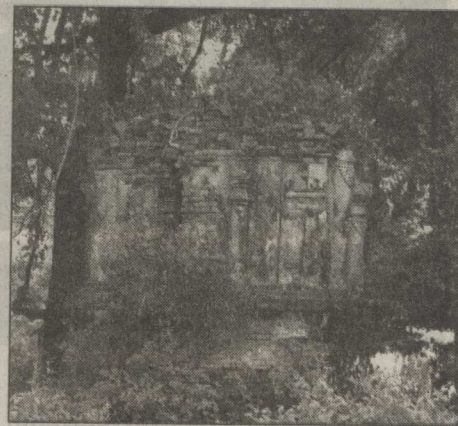
รายงานการสำรวจกุฎีรักษ์ กรมศิลปากร พ.ศ.2540

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	28 ส.ย. 2552	19	6557	5

“กู่ฝ้ายักษ์ หรือ กู่สิงห์ทอง”
นี่น่าจะเป็นกลุ่มโบราณสถานที่ได้รับ
อิทธิพลศิลปะสกุลช่างเชียงแสน ใน
ราวครึ่งแรกของพุทธศตวรรษที่ 20
ก่อนที่บทบาทของศิลปะเชียงใหม่สมัย
ทพญาติโลกราชจะรุ่งเรืองขึ้นมาแทน
และยังอาจเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่มี
พระสงฆ์จากเชียงแสนเข้ามาศึกษาใน
สำนักวัดสวนดอก เพราะนับตั้งแต่ยุค
รุ่งเรืองของศิลปกรรมสกุลช่าง
เชียงใหม่ก็ไม่ปรากฏสถาปัตยกรรม
แบบสกุลช่างเชียงแสนในเขตอาณา
บริเวณเชียงใหม่ สำหุณอีกเลย”

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakpong@chiangmainews.co.th